

Писац и рат

Мому Капора упознала сам почетком јула 1992, када смо радили први интервју за тадашњу „Војску”.

Уследили су многобројни сусрети, интервјуи, а све то заједно развило се у пријатељство, оно које нам понекад новинарска професија донесе као благодет. Те 1992. године, замишљен над писмом старој љубави, у четвртој недељи блокада, Момо Капор је богартовски замолио Сема да окрене ракете мало улево, јер га деконцентришу док пише. Помињем тај први интервју јер сам тада слушала, а касније и забележила, Момин исказ о судбини писца у рату, по искуству Иве Андрића:

„Писац је пре свега и изнад свега човек чији је занат сведочење, а свако утицање на сведока је кобно за истрагу и за суђење. Рећи ћу вам како је поучан пример Иве Андрића. Као амбасадор у Берлину 1941. године када се укида та амбасада, он излази из своје резиденције окружене огромним парком, са послугом, одбија предлог да отпутује у Швајцарску и наставља возом у окупирани и срушени Београд, где се усељава у самачку собу стана у Призренској улици. Ту за четири године, окружене најнужнијим намештајем, значи: сто, столица, кревет, ’краљица пећи’, ормар и полица са не више од 10 књига, он пише ’На Дрини ћуприју’, ’Травничку хронику’ и ’Госпођицу’, не рачунајући записе који су касније ушли у ’Знакове покрај пута’.

Замислите ту ситуацију. Андрић пише у тренутку у коме се чинило да ће Трећи рајх трајати хиљаду година без икакве шансе и извесности да та књига буде штампана. Значи, оставља свој траг. То је управо оно што се од писца очекује.”

Драгана Марковић

Тих дана смо, као и сви око нас, још интензивније делили оно мало што смо имали и оно много што смо носили у себи. Тих дана, те 1999. године настајала је књига Моме Капора „Леп дан за умирање”, чије је пето издање представљено у Музеју града Београда, на изложби „Одбрана 78”.

Неколико година касније Момо Капор је за време рата 1999. године писао редовну рубрику на странама листа „Војска” са називом „Склониште 011”. Текстовима *На дубљаку, Случај трамваја број 7, Лејенда о цокули, Good by America, Бријање..*, натерао нас је да се насмејемо непријатељу, да се замислимо над собом, да предахнемо између страхова и чудо живота осетимо као једино богатство које имамо.

Мома је шаљиво коментарисао да је у то време био најпревођенији писац, јер су га директно са страница „Војске” преводили на 19 језика земаља које су нас бомбардовале.

О писању за „Војску” рекао је: „Највише што сам могао да учиним било је да пишем за војни лист редовно за време рата. То ми је помогло да не изгубим достојанство пред самим собом док се брјем, да не изгледам као жртва која чека да га звизне неки мамлаз из Охаја из ваздуха. Моје оружје је, романтично и патетично речено – писање. Писати у листу ’Војска’ за мене је током рата заиста била велика част и једини начин да се супротставим, као што се и војска супротстављала, том невидљивом, опаком и подмуклом непријатељу.”

Тих дана интензивно смо разговарали о времену, писању, дисању, опстајању – о живљењу. Тих дана смо, као и сви око нас, још интензивније делили оно мало што смо имали и оно много што смо носили у себи. Тих дана, те 1999. године настајала је књига „Леп дан за умирање”, чије је пето издање представљено у Музеју града Београда, на изложби Министарства одбране „Одбрана 78”, у више него адекватном простору за читање трагова које је својим писањем оставио Момо Капор. |